

PIRITA MAJANDUSGÜMNAASIUM KÄSKKIRI

27.06.2024 nr 1-2/10

Põhikooli õppekava kehtestamine

Tuginedes "Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse" § 17 lg 2, „Põhikooli riikliku õppekava“ § 24 lg 3 ja 4 ning “Pirita Majandusgümnaasiumi põhimääruse” § 9 lg 2

1. Kehtestan alates 01.09.2024 Pirita Majandusgümnaasiumi põhikooli õppekava.
2. Käskkiri tehakse teatavaks töötajatele ja avaldatakse Tallinna asutuste avalikus dokumendiregistris ja kooli kodulehel.
3. Käskkirja võib vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades vaide direktori kaudu vastavalt haldusmenetluse seaduse § 73 lg (1) sätetatu.

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Pikhof
direktor

PIRITA MAJANDUSGÜMNAASIUMI PÕHIKOOLI ÕPPEKAVA

1. KOOLI VÄÄRTUSED JA ERIPÄRA

Pirita Majandusgümnaasiumi (edaspidi PMG) põhikooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis annab ülevaate kooli väärtustest, eripärast, õppekorraldusest ning on aluseks põhikoolis toimuvale õppimisele, õpetamisele ja kasvatamisele. Kooli õppekava on koos kooli arengukavaga aluseks õppe- ja kasvatustöö eesmärgistamisel ja organiseerimisel. Eesmärgi saavutamiseks kasutatakse kooli õppe- ja koolikorraldust, huvitegevust, piirkonna eripära ning koolipere koostööd. Küsimustes, mis ei ole kooli õppekavas sätestatud, lähtutakse Põhikooli riiklikust õppekavast (edaspidi PRÕK).

PMG on majanduskallakuga põhikool, mis tegutseb ühtse asutusena majanduse ja loomeettevõtluse õppesuundadel gümnaasiumiga. PMG on kogukonna üldhariduskool, kus rakendatakse kaasava hariduse põhimõtteid, et tagada õpilastele võimalused põhihariduse omandamiseks.

Kooli ühtsust kannab **tunnuslause**: [Haridus teeb vabaks - kasvata südant tarkuseni!](#)

PMG **visiooniks** on tugeva ühtsustundega, tunnustatud majandusõpet pakkuv kool, kus üheskoos õppides väärtustatakse teadmisi ja arengut, ettevõtlikkust ja loovust ning traditsioone, mis innustavad õppima ja ennast arendama.

Meie **missioon** on õpilase arengu toetamine püsiväärtusi hindavaks, eetilisel käituvaks, keskkonnast ja oma tervisest hoolivaks ning ettevõtlikuks ühiskonna liikmeks saamisel.

PMG **põhiväärtused**:

ETTEVÕTLIKKUS

Toetame algatusvõimet ning muudame mõtted tegudeks. Tegevused on mõtestatud ja selgete eesmärkidega. Eesmärgid on seatud mõõdetavaid tulemusi silmas pidades. Tegevustest on kasu nii õppijale kui kogu ühiskonnale. Hindame oma tegevuste tulemuslikkust ja mõju. Teeme laiapõhjalist koostööd kõikide huvigruppidega kooli eesmärkide täitmiseks.

LOOVUS

Väärtustame loomevabadust ja avatust uutele ideedele ja muutustele. Oleme avatud arengule, õpime kogemusest ja hindame neid, kes otsivad uusi ideid. Probleeme lahendame loovalt ja paindlikult. Korraldame mitmesuguseid ühisüritusi, mis lasevad loovusel väljenduda.

USALDUSVÄÄRSUS

Peame kinni kokkulepetest, lubadustest ja reeglitest. Kõik otsused ja hinnangud on põhjendatud, erapooletud ja otsustusprotsess läbipaistev. Kohtleme kõiki võrdväärselt ja õiglaselt. Jälgime, et meie sõnad ja teod läheksid kokku. Oleme õppe- ja kasvatusvaldkonna asjatundjad ning teeme oma tööd pühendumusega ja vastutustundega, olles partneritele positiivseks eeskujuks.

PMG asub Tallinna linna Pirita linnaosas, mille asumi ajalugu ulatub 15. sajandil rajatud kloostriini. Kloostri varemed on Pirital vaatamisväärsuseks ja kultuuriobjektiks tänaseni ning ajaloolist mälu säilitatakse kooli logol.

Kooli logo räägib sümbolite keeles järgnevat:

PÄIKE – seob ja annab jõu unistustele, mis teevad meid õnnelikuks;

KLOOSTER – läbi ajalooliste väärtust oskame hinnata elu püsiväärtuseid;

MAJANDUS – annab vabaduse loovusele ja ettevõtlikkusele;

KOOL – meie kolmest õppehoonest koosnev kodu;

MERI – kannab oma neljas laines kõikide kooliastmete tarkust ja sümboliseerib keskkonda;

RAAMAT – tarkusest saab kõik alguse, sest sellele toetub meie maailm.

Pirita jõe kaldad, ürgorg, männimets, liivarand, ajaloolised ja arhitektuurilised vaatamisväärsused, lisaks siinsed ettevõtted ja kultuuriasutused rikastavad õpikeskkonda, et õpilastes arendada tervislikku eluviisi, ettevõtlikkust ja 21. sajandi oskusi (loovus, kriitiline mõtlemine, suhtlemis- ja koostööoskus), et jätkata pärast põhikooli lõpetamist õpinguid.

2. KOOLI ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

PMG järgib põhikooli riiklikus õppekavas haridusele seatud õppe- ja kasvatuseesmärke. Kool loob õppekava ning õppe- ja kasvatusprotsessi kaudu tingimused riiklikus õppekavas määratud läbivate teemade, üld-, valdkonna- ja õppeainepädevuste ning kooli jaoks oluliste väärtuste kujunemiseks.

Põhikoolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

Koolis korraldatav õppe ja kasvatus eesmärk on tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine. Põhikooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskusi, eneserefleksiooni, loovat ja kriitilist mõtlemisvõimet, teadmiste ja oskuste arengut, eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Põhikool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.

Põhikool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

PMG seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

3. VALDKONDADESISESED JA –ÜLESED LÕIMINGUVÕIMALUSED

Lõimingu planeerimise aluseks on ainevaldkondlikud kavad, mis toetuvad riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemustele, samuti üldpädevuste kujundamisel. Õpitegevuste lõiming soodustab omavahel sobivatest osadest terviku moodustamist, mis tagab õpetuse terviklikkuse. Ainevaldkonnana mõistetakse lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained lähtuvalt PRÕKist.

Valdkondadesiseseste ja –üleste lõiminguvõimalustega toetatakse õpilaste sisemise õpimotivatsiooni ja tervikliku maailmapildi kujunemist ning õpitu rakendusvõimalusi.

Lõiminguvõimaluste aluseks on nüüdisaegne õpikäsitlus, mille põhimõtete rakendamine õppeprotsessis toetab ennastjuhtiva õppija arengut. Nüüdisaegse õpikäsitluse rakendamine võimaldab heade aineteadmiste omandamist koos oskusega neid praktikas rakendada, sh õpi-, koostöö- ja enesejuhtimisoskuste arengut. Kasvab rõõm õppimisest ja heaolu, mis on seotud parema füüsilise ning vaimse tervisega.

Valdkondadesiseseste ja –üleste lõiminguvõimaluste rakendamisel pööratakse tähelepanu aineoskuste kõrval üld- ja tulevikupädevuste arendamisele, õppe personaliseerimisele, mitmekesistamisele ja digilahenduste kasutamisele.

Eesmärk on rakendada enam praktilist õpet (nt probleem- ja projektõpet), mis võimaldab muuta õppeülesanded tähenduslikumaks ning kujundada võimekust lahendada elu, õppetöö, kogukonna või ühiskonna väljakutseid loovalt, koostöiselt ja uuenduslikult. Praktiline õpe loob seoseid juba õpingute käigus töömaailma, kodanikuühiskonna ja tehnoloogiaga, sh formaal- ja mitteformaalõppe sidustamise kaudu.

Lõimingu all mõistetakse PMGs omavahel sobivatest osadest terviku moodustamist, õppimise terviklikkust. Lõimimine toimub koolis ainevaldkondade õpetuse rakendamisel, kus õpetaja(d) õppe planeerimisel ja koordineerimisel lõimivad sama või eri õppeainete õpiülesandeid, ainetevahelist teemakäsitlust või muude õppevormide kasutamist. Sealjuures rakendub õpetajate koostöö, kokkulepitud õppekorraldus ja hindamis põhimõtete järgimine.

I kooliastmes õpitakse aine- ja üldõpetuse kombineeritud raamistikus, mis on õppekavas olevate ainete seostamise viis, kus õppimise planeerimiseks on aluseks valdkondlikud ainekavad, mis toetuvad riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemustele ning üldpädevustele. Õppeained püsivad ka üldõpetuses, samuti nende tööviisid, kuid need ei esine alati iseseisvatena, vaid on seotud ühise teema, oskuse või pädevusega, mille ümber lõimitakse kogu õppetegevus. Õpetajale on üldõpetust rakendades orientiiriks kooli tunnijaotusplaan.

Tunnivälises tegevuses (teemapäevad, sündmused jms) sisalduvad lõimingu- ja õppimisvõimalused aitavad paigutada koolis tehtavad tegevused laiemasse konteksti. Koolis toimuvad õppetoolide teemanädalad, sh projektipäevad, mis on ühest üldteemast lähtuvad, mida

käsitletakse erinevate ainevaldkondade või üleste õppeainete kaudu, lõimides neid omavahel. Projektipäevade eesmärgiks on toetada õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist.

4. ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

Haridusvaldkonna arengukavas 2021 - 2035 on aine- ja erialaoskuste kõrval senisest rohkem tähelepanu pööratud üld- ja tulevikupädevuste arendamisele.

Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös.

Üldpädevused avalduvad koolikultuuris, mille osadeks on kasvatus-, õpi-, organisatsioonikultuur, mis kujundavad mõtlemist ja tegevust, väärtuseid, hoiakuid ning traditsioone.

Õpetaja ülesanne on kujundada turvaline õpikeskkond, mis on õpilasele õppimist toetava ülesehitusega, õpilaskeskne, kus on valikuid ja piisava raskusega väljakutseid. Õpetaja tegevuse aluseks on õppija vajaduste ja eripäradega arvestamine ning tegevused, mis loovad aluse avatud diskussiooni ja motiveeriva õhkkonna tekkimiseks õppeprotsessis. Vajalik on õpilast tundma õppida, et õpetamist personaalsemaks muuta.

Üldpädevuste arendamiseks saab kõikides ainetundides nende üle arutleda, et lapsed neid märkaks, teadvustaks, üldistaks ja kasutaks.

Õppija üldpädevuste kujunemine toimub õppeprotsessis ja tunni- ka koolivälises tegevuses osalemisel, vastutuse võtmises oma õppimise ning tegevuse eest. Üldpädevused aitavad õppijal võtta oma õppimise eest suurema vastutuse, enda õpitud hinnata ja õpitud igapäevaelus rakendada.

Lapsevanemate koostöö õppija ja õpetajatega toetab samuti pädevuste arengut, pädevused ja väärtused peegelduvad inimeste hoiakutes ja igapäevases käitumises ning osapoolte väljendatud seisukohtadel.

Kokkuvõtteks ongi seetõttu pädevuste kujunemiseks oluline kaasata õpilane õppetundides, tunnivälistes tegevustes, kodu ja kooli vahelises suhtluses ning rääkida üldpädevustest arenguestlusel.

Õpilastes kujundatavad üldpädevused ja PMG põhimõtted üldpädevuste kujundamisel, mida jälgivad ja suunavad õpetajad õppeainete kaudu, tunni- ja koolivälises tegevuses ning kooli ja kodu koostöös, on järgmised:

- **kultuuri- ja väärtuspädevus** – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;

Kultuuripädevus aitab luua paremat töökeskkonda, kus kõik tunnevad end mugavalt ja austatuna. Koolikultuuris toetatakse suhtlemist erinevate kultuuridega, mis omakorda toetab suhete loomist klassiruumis, et selles keskkonnas õppivad õpilased saavad edaspidi hakkama oma ettevõtmistes ja suhete loomisel.

Kultuuripädevuse areng väljendub õpilase huvis ja teadmistes oma ja teiste kultuuride suhtes. Samuti teadmistes ja oskustes suhelda teistest kultuuridest pärit inimestega, olla eelarvamustevaba, aktsepteerida ja austada erinevaid kultuure ning väljendada positiivset hoiakut enda ja teiste kultuuride suhtes.

Õpilaste väärtushinnangud erinevad oluliselt täiskasvanute, sh õpetajate omadest. Väärtuspädevusi arendades jälgib kool, et õpilasel kujuneks kooskõlas väärtussüsteem, millega tulla toime peres, koolis ja ühiskonnas järgitavate väärtushinnangutega. Arvestatakse, et väärtuste omandamine algab kodus, mida hakkab täiendama kool õpetajate ja kaaslaste osavõtul. Igas ainetunnis saab väärtuste üle arutleda ja õpilasi kuulata, et jõuda väärtuseelistusteni ja soovitavaid väärtusi kinnistada ning ebasoovitavaid kahtluse alla seada.

Koolis tutvuvad õpilased erinevate kultuuridega läbi keeltenädala ja kontsertide, samuti tundises arutledes kirjandusteoste tegelaste hoiakutest ja väärtustest. Võõrkeele tundides tutvutakse erineva kultuuritaustaga inimeste kommetega. Inimeseõpetuse tundides avastatakse erinevate kultuuride sarnasusi ja erinevusi jms.

- **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

Sotsiaalse pädevuse kujunemise ja arendamise eesmärgiks sotsiaalsed pädevad õpilased ja lapsevanemad, kes tunnevad, et kuuluvad kooliperre. Koolikultuuri loojad on koolipere kõik liikmed. Toetatud keskkonnas arenevad sotsiaalsed oskused, et lugupidavalt suhelda, võtta omaks kodukorraga kehtestatud kokkulepped ja üldtunnustatud tavad.

Tundides julgustatakse õpilasi diskuteerima ja arutlema erinevate teemadel, jälgides väitluse häid tavasid. Samuti kasutab õpetaja ainealaste teadmiste edasiandmiseks ja kinnistamiseks erinevaid paari- ja grupitöid ning projektipõhiseid lähenemisi, mis toetavad sotsiaalse pädevuse kujunemist.

Arvamusfestivali ja õpilasesinduse tegevustega rakendatakse õpilaste võimalust õppida ja kasutada kodanikuõigusi, vabadust ning oskusi demokraatliku kodanikuühiskonnas toimetulekuks.

Koolisiseste- ja väliste koostööprojektid annavad õpilastele seotust ühiskonnaga, kogemust erinevatest kultuuridest, tolerantsust ning positiivsed hoiakud demokraatia põhimõtete kui ka vähemuste osas. Läbi õpilasesinduse ja avatud koolikultuuri leiavad parimad ideed heakskiidu kooli juhtkonna poolt, et kasvatada õpilastes teadmist, et neil on võimalik enda tegevustega muutusi esile kutsuda.

Ainetundides saab õpilastega arutleda päevakajalistel teemadel ning seda just rõhuasetusega muutuste märkamisele. Aineõpetajad saavad arendada õpilastes kodanikuühiskonnas

toimetulekut, kui tundides mõtestavad õpilased koolis, perekonnas, sõpruskonnas saadud kogemusi laiemas ühiskonna kontekstis (sh tolerantsus, paindlikkus konfliktsituatsioonides jms).

Aineõpetajad saavad suunata õpilasi võtma vastu otsuseid või osaleda ettevõtmistes, mis muudavad midagi enda keskkonna- või sotsiaalses käitumises.

Kool jagab õpilastele vastutavaid ülesandeid sündmuste korraldamisel (nt Eesti Vabariigi ja kooli aastapäeva tähistamine), mis võimaldab neil saada osalemiskogemust. Lastevanemate kaasamine kooli sündmuste läbiviimisesse ja osalemisse on koolis hea tava ning eeskjuju kodanikuühiskonnast.

- **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

Enesemääratluspädevust arendades jälgitakse, et õpilane määratleks iseend maailma suhtes, kus mina-kirjelduse kõrval on sõbrad-lähedased, kool, huvitegevus, kultuuriline ja elukeskkond või ühiskond. Enesemääratluse areng on seotud eneseregulatsiooniga, et oma käitumist edasiviivalt kontrollida ja juhtida. Õpetajad saavad olla eeskujuks, kui hindavad oma tegevusi ning analüüsivad, mida nad on hästi või halvasti teinud ning võtavad tagasisidet õpilastelt ning arvestavad sellega edaspidi. Sellega loob õpetaja keskkonna, kus õpilased on võimelised samuti oma vigu märkama ning neid parandama.

Enesemääratluse areng on seotud sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste õpetamisega, kus õpetajad saavad õpilase emotsionaalset arengut toetada emotsioonidest rääkides. Õpilane õpib tundeid nimetama (nt õnnelik, rõõmus, ärev, kurb, hirmunud, vihane), tähelepanu pöörama teiste inimeste emotsioonide mõistmisele, märkama rahulolu, olema empaatiline, kaastundlik, innustuda õnnestumistest jne.

Ainetundides mängitakse rollimänge, vaadatakse ja analüüsitakse sotsiaalsetest olukordadest õppevideosid, pööratakse tähelepanu mängulistest tegevustes tunnete väljendamisele.

I kooliastmes rakendatakse programmi “Kiusamisest vabaks” tunnisisesid ja -väliseid tegevusi.

- **õpipädevus** – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varem õpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

Õppimine toimub mõtlemis-, tähelepanu- ja tajuprotsesside toel ning eeldab pingutusega toimetulekut, et teadmised ja oskused täieneks. Õpipädevuse arendamine vajab õpetajatelt õpioskuste õpetamist, mis soodustab õppimist põhikoolis. Õpipädevuse kontekstis on peamine oskus ennast juhtida ja kujuneb ennastjuhtivate õpetajate eeskujul ja suunamisel.

Õpioskuseid ja -strateegiaid omav õpilane mõistab õppimise tähendust ja suudab ise oma õppimist kontrollida ning hinnata. Õpipädevuse arenguga saab kool toetada iseseisvat ja koostöist õppimist ning tagada koolirõõmu olemasolu.

Õpioskused on olulised õppimist kavandades, aja planeerimisel, õppimise protsessis ja tegevusi analüüsid. Õpioskuste raames on vajalik teadvustada õpistrateegiaid ehk viise, kuidas õppija hangib, säilitab teadmisi ja oskusi või millise viisi valib kordamiseks, seostamiseks. Õpioskuste toetamine eeldab õpetaja poolt järjepidevust ja paindlikkust. Õpioskused võivad aineti väljenduda erinevalt, seepärast on iga õpetaja ülesanne pädevust kujundada.

Õppima õppimise puhul on oluline koolil toetada õpilase juurdekasvuuskumusi oma teadmiste ja võimete kohta. Õpikeskkond, kus vigade tegemine ja nendest õppimine on loomulik õppeprotsessi osa, soodustab õppimiseks soodsate uskumuste ja hoiakute omaksvõtmist. Jäävususkumused pidurdavad arengut ja nendest peab hoiduma.

Õpioskusi õpetatakse õpilastele ainealase õppeülesande lahendamise käigus, et õpilased teadvustaksid ainealast õpieesmärki kui õpioskuse õppimist. Omandatud õpioskustega pannakse alus pikemaks haridusteeks, sest õpilane on võimeline ennast juhtivalt õppimisse panustama ja on valmis rohkem pingutama.

Igas ainetunnis saab õpetaja kujundada toetava õpikeskkonna, kus avaldub huvi teemade ja ülesannete vastu, õpitav on õpilasele jõukohane, parajalt pingutamist nõudev ja saavutatav. Õpetajad toetavad võimalust vigadest õppida, abi küsida, kordamist, koosõppimist ning märkavad ja tagasisidestavad arengut, millega soodustada õpimotivatsiooni. Õpetajad teavad õpioskuste õpetamise juures, mida ja miks nad tegema hakkavad, et toetada õpipädevuse arengut, et õpilased õppimisse kaasata, tekiks huvi ja tahe õppida.

- **suhtluspädevus** – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

Suhtluspädevuse alla kuuluvad suuline ja kirjalik eneseväljendus, et kasutada suhtlemisel eri suhtlusstiile, väljendada end mõistetavalt ja julgelt. Suhtluspädevuse juures on oluline keeleline mõistmine, oskus teisi inimesi kuulata, tekstist aru saada, analüüsida informatsiooni. Suhtluspädevuse arendamine on iga aineõpetaja ülesanne, ennekõike sõnavara, lugemisoskuse ja lugemismotivatsiooni arendamine. Lugemisoskusel on tänapäeva infoühiskonnas suur roll. Lugemisoskust arendatakse jutustavate tekstide kõrval skeemide, tabelite, sõnastike, reklaamide jms lugemisega.

Vajalik on sõnavara arendamine ainetunnis, kuna sõnade tundmine on tihedalt seotud mõistete ja loetu mõistmisega. Esimesest klassist alates asendub sõnalise õpetuse osas tavamõistete tasandil mõtlemine teadusmõistelise mõtlemisega.

Suhtluspädevuse arengus on oluline osa õpioskustel, et õppimise protsessi jälgida, suunata ja analüüsida. Tavamõistete puhul on mõtlemine seotud meelte või kogemuste vahendusel saadule. Teadusmõistelise mõtlemise puhul aga areneb mõtlemise struktuur, mis võimaldab mõista ka abstraktse sisuga informatsiooni.

Õpetaja toetab teaduslike mõistete tasemele jõudmist sellega, kui õppeprotsessis võetakse aeg kuulnud abstraktse info seoste leidmisele enda kogemusliku mõtlemisega

Sotsiolingvistiline pädevus hõlmab viisakusreeglite, tavade, kommete tundmist ja kasutamist ning on seotud kultuuri- ja väärtuspädevusega. Pädevus areneb igapäevasel suhtlemisel koolis ja väljaspool kooli ning seda saab toetada sotsiaalsete oskuste arendamisega.

Aineõppes kasutatakse erinevaid rollimänge koos aruteluga. Suhtluspädevuse arengut toetavad klassireeglid ja ühiselt tehtud kokkuleppe.

- **matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

Matemaatikapädevus hõlmab algoritmide, strateegiate ja mõistete tundmist, et aru saada faktidest ning leida probleemi lahendusi. Probleemi lahendamise kaudu arendatakse igas aines pädevust, kus täienevad oskused probleemi määratleda/mõista, luua lahenduseks mõttemudel, leida lahendusstrateegiad, neid rakendada, lisaks tulemusi analüüsida ja tõesust hinnata. Probleemide lahendamise õpetamisega toetatakse ka mõtlemisoskuse üldist arengut.

Loodusteaduste pädevus eeldab loodusteaduslike ainete baasteadmiseid ja -oskuseid ja ainevaldkondade ülese pädevusena arendab kool loodusteadusliku mõtteviisi, et õpilane oskaks teha igapäevaelulisi keskkonnavalaseid pädevaid otsuseid ning lahendada loodusteaduslikke probleeme.

Tehnoloogiaalane pädevus seisneb suutlikkuses kasutada oskuslikult tehnoloogiat, materjale ja töövahendeid, mis hõlbustavad toimetulekut igapäevaelus. Tehnoloogilise pädevuse raames arendab kool läbi mitme ainevaldkonna ka disaini-, katsetamis-, uurimisoskuseid. Õpilasi suunatakse küsima ja vastuseid leidma „kuidas?“ ja „miks?“. Tehnoloogia on nüüdisajal kättesaadav ning pädevuse arendamine soodustab tehnoloogiat kasutama loovalt ning innovaatseliselt. Igas aines pööratakse tähelepanu tehnoloogia rakendamisele kaasnevatele võimalustele ja ohtudele, sh järgitakse intellektuaalomandi kaitse nõudeid ja probleemide lahendamise oskuseid.

Sarnaselt matemaatika- ja tehnoloogiaalasele pädevusele kujuneb loodusteaduste pädevusega uurimuslik õpe, mis hõlmab objektide ja protsesside vaatlust, probleemi sõnastamist, vaatluse ja katse planeerimist, läbiviimist, andmete kogumist, saadud andmete analüüsi, järelduste tegemist ja kokkuvõtete esitamist. Igas ainevaldkonnas on pädevusi tegeleda uurimusliku õppega, nt tegeleda vaatluse, mõõtmise, andmete kogumise, tabelite koostamisega või otsitakse infot, kasutatakse teatmekirjandusest, veebipõhiseid õppeprogramme, vormistatakse uurimistulemusi, tehakse ettekandeid, mängitakse õppemänge, käiakse õppekäikudel jms. Leiutamiskonkursi, teadusnädala tegevused on seotud matemaatika, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus kujunemisega.

- **ettevõtlikkuspädevus** – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust;

Ettevõtlikkuspädevuse arendamiseks on peamine märgata ja toetada õpilaste ettevõtlikkust erinevates tegevusvaldkondades. Õpilaste ettevõtlikkuspädevust arendab kool õppimisel, suhtlemisel, huvitegevuses, koolisisestes ja -välistes tegevustes.

Ettevõtlikult toimides saab õppija aimu oma individuaalsetest omadustest, järjepidevuse vajalikkusest, samuti keskkonna teguritest, oskusest (loovalt) probleeme lahendada ning eesmärged seada. Kool ei eelda, et kõik õpilased on ettevõtlikud, aga iga õpetaja saab toetada õpilase loovat mõtlemist, mis on pädevuse avaldamiseks oluline. Loovust arendatakse mängulisemate vahenditega, nt ajurünnakud, õppevahendite-/mängude loomine, uue tehnilise abivahendi väljamõtlemine vms. Õpetaja saab juhtimis- ja algatusvõimet arendada õppeaine raames, samuti koostööoskuseid, mis võimaldab kaasata ka vähem aktiivseid õpilasi. Igas õppeaines on klassi ees esitluste ja vastamise võimalustega toetatud esinemisoskus ja -julgus. Samuti toetab kool laiemalt aktiivsust ja tegutsemistahet, andes õpilastele enam vastutust. Õpilaste ettevõtlikkust rakendatakse loovtööde puhul, lisaks stiilinädala, sõbrapäeva, vaba lava jms korraldamisel.

- **digipädevus** – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Digipädevus on üks võtmepädevustest elukestvas õppe raamistikus. Digipädevus eeldab digitehnoloogiavahendite igapäevast ja kriitilist kasutamist teabe saamiseks, suhtlemiseks ning probleemide lahendamiseks kõigis eluvaldkondades.

Koolis arendatakse digipädevust digitundides ja tulenevalt ainevaldkondade kavadeist ainetundides. Lähtutakse sellest, et tehnoloogia kasutamine on vahend õpitingimuste mitmekesistamiseks ja eesmärkideni jõudmiseks. Digilahendused on tõhusad seal, kus need parandavad õppijate õpioskuseid ning ainealaseid teadmiseid ja oskuseid.

Digipädevusi hinnatakse ja arendatakse valdkonniti vastavalt „Õppija digipädevusmodelile“ (digipädevus.ee): info- ja andmekirjaoskus, suhtlus ja koostöö digikeskkonnas, digisisu loomine, digiturvalisus ja probleemilahendus.

5. ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMISE PÕHIMÕTTED

Kooli õppekava rakendamine toimub kiiresti muutuva ühiskonna tingimustes, mistõttu peavad rakendustegevused kujundama õpilastel valmisoleku muutustega toimetulekuks. Oluline roll on läbivate teemade käsitlemisel, kus ainealaste oskuste kõrval tuleb soodustada ja mitmekesistada õpilase pädevusi laiemalt. Läbivate teemade käsitlemine toetab õpilaste teadlikkust ja arusaamist olulistest ja aktuaalsetest valdkondades muutuvast maailmas ja võimaldab hakkamasaamist rahvusvahelistumisega. Läbivate teemade käsitlemisel hakkab õpilane

mõistma maailma globaalsemalt, õpib toimetulekut haridus- ja tööturul, märkab ühiskonnas riske ja õpib neid maandama, saab hakkama internetikeskkonna kiire arenguga, peab oluliseks oma tervist ja teeb õigeid valikuid jätkusuutlikkust arvestades jms.

Läbivate teemadega kujundatakse õpilastele laiem pädevuste ring, mis puudutavad õpilase isiksuse ja sotsiaalse arenguga seotud eluvaldkondi, mida ükski õppeaine eraldi ei käsitle. Nendest lähtuvalt tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid. Koos viiakse koos aineteüleseid, klassidevahelisi, ülekoolilisi ja maakondlikke sündmuseid, samuti korraldatakse huviringide tegevust.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;

Õpilased veedavad oma päevast suurema osa kooliruumides, kooli lähiümbruses, kasutavad kooli ja õppetööga seotud esemeid, keskkondi, mistõttu pakub kool õpilastele läbivate teemade äratundmiseks ning kujunemiseks sobivaid esemeid, keskkondi ja ümbruskonda, et tagada vaimne, sotsiaalne ja füüsiline õppekeskkond. Lisaks on personal eeskujuks käitumisnormide ja tegevusviisidega.

2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, koos viiakse läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;

Arvestades ühiskonnaga seotud teemasid ning õpilaste igapäevaseid eluviise ja nende poolt järgitavaid väärtuseid, on tähtis, et õpetajad ja teised koolitöötajad oleksid valmis igapäevaselt erinevates olukordades reageerima sihispäraselt ning läbivaid teemasid toetaval viisil.

3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

PMG pakub põhikoolis kooli eripärast tulenevaid vaikaineid, mis toetavad õpilase kujunemist ja tema võimestamist muutuv ühiskonnas toimetulekuks õppe, karjääri ja jätkusuutliku keskkonna osas ning toetavad läbivate teemade taotlusi;

4) õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda loovtöö valikul, mida tehakse iseseisvalt või rühmatööna. Loovtöö valmib ettevõtlusõpetus raames, kus õpilased saavad minifirma osana luua ja vormistada terviktöö.

5) korraldades võimalusel koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälisest õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Kool peab oluliseks korraldada õppeainete ning ainevaldkondade mitmekesistamiseks ja lõimimiseks klassiväliseid sündmuseid ja projekte, mille osaks on läbivad teemad. Nende sündmustega rikastatakse pädevuste kujundamist ja on aluseks kooli, kodu, kogukonna ja koostööpartnerite vahel.

Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivaid teemasid nende põhimõtted on PRÕK järgi:

- **elukestev õpe ja karjääri kujundamine** – elukestev õpe ja karjääri kujundamine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma

erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid.

Teema käsitlemisega suunatakse õpilast:

1. teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning haridustee jätkamisega seotud karjääriplaanide konkreetsemaks muutumisele;
2. arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
3. arendama oskust seada endale eesmärgid ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
4. kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
5. tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

I kooliaste aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

II kooliaste keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

III kooliaste keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Erinevate õppetegevuste kaudu võimaldatakse õpilasel saada ülevaade tööturu üldisest olukorrast ja tulevikuprognosidest, erinevatest töödest eri tegevusvaldkondades ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevase õpitava eriala valimisel kui ka pikemaajalisel karjääri kujundamisel. Erinevate ametite ja elukutsete tutvustamisel pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele, vajalikele teadmistele, oskustele ja isikuomadustele. Tähtis on käsitleda töö ja elukutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja -nõustamine) ning omandada karjääriplaani koostamiseks valikud teadmised ja oskused.

- **keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Teema käsitlemisega suunatakse õpilast:

1. arusaama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
2. aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
3. väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
4. arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
5. võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

I kooliastmes tugineb antud läbiv teema õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

Teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

Teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui terviksüsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

- **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Läbiva teema käsitlemisega suunatakse õpilast:

1. väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;

2. olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
3. tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
4. mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
5. mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
6. mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna võimalustest tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, mis korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koostegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

- **kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikkuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Läbiva teema käsitlemisega suunatakse õpilast:

1. omandama teadmisi Eesti kultuuri, sealhulgas eesti rahvuskultuuri ja teiste kultuuride kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta;
2. mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
3. mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
4. olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loominguusse, taunima diskrimineerimist;

5. tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
6. teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust.

I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusena kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi oma kultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

- **teabekeskond ja meediakasutus** – taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda, suudab meediamaailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, tunnustab autorlust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmärke ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskonnas.

Läbiva teema käsitlemisega suunatakse õpilast:

1. mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
2. valima olukorrale vastava suhtluskanali ja -registri;
3. määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
4. arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust;
5. tegutsema meediakeskkonnas turvaliselt ja vastutustundlikult.

I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane suhtluskeskkond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust eakohases meediakeskkonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised käitumisharjumused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas turvaline käitumine sotsiaalmeedias. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisõskuste

kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

II kooliastmes on keskmises avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning peamiste suhtluskanalite tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valib sobiva suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist, hindama selle õigsust ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

III kooliastmes õpib õpilane mõistma ja analüüsima meedia rolli ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane kasutab leitud teavet järjest rohkem isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õppeprotsessis mõistab õpilane internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning õpib ennast ja oma privaatsust kaitsma; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, vääртеabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

- **tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbiva teema käsitlemisega suunatakse õpilast:

1. omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
2. mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
3. aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
4. mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
5. kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
6. arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga esmaseid loovtöid. Soovitav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse

IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis korraldatud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT-vahendeid ka kodutööde ja õueõppe puhul.

- **tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Läbiva teema käsitlemisega suunatakse õpilast:

1. leidma ja kasutama tõenduspõhist informatsiooni tervise ja turvalisusega seotud otsuste tegemiseks;
2. tutvuma põhiliste ohuallikate, ohuolukordade ja nende võimalike tekkemehhanismidega ning eristama ohtlikke ja ohutuid olukordi;
3. tutvuma turvalisust ja ohutust suurendavate vahendite (sh kaitsevahendite) ja võimalustega;
4. analüüsima erinevate (isiklike, sotsiaal-majanduslike, kultuuriliste, keskkonna jt) tegurite mõju tervisele ja turvalisusele;
5. seadma tervise ja ohutusega seotud eesmärgid ning analüüsima nende saavutamist;
6. käituma tervist toetavalt, terviseriske ja ohte ennetavalt;
7. kasutama turvalisust ja ohutust suurendavaid vahendeid;
8. rakendama teadmisi, enesekohaseid ja sotsiaalseid oskuseid tervise, ohutuse ja turvalisuse suurendamiseks;
9. märkama ja analüüsima ohuallikaid ja ohuolukordi ning hindama enda ja teiste käitumise võimalikke tagajärgi;
10. tegutsema ennast ohtu seadmata vastavalt ohuolukorrale;
11. analüüsima tervise, ohutuse ja turvalisusega seotud käitumist ja selle tagajärgi;
12. märkama ja andma esmast abi ennast ohtu seadmata;
13. kutsuma abi erinevates ohuolukordades (liiklus-, vee- või tuleõnnetuse või terviseprobleemi korral, lõhkeaine leidmisel, hädaolukorras jne);
14. pöörduma tervise, ohutuse ja turvalisusega seotud küsimustes usaldusväärse täiskasvanu poole;

15. väärtustama enda ja teiste tervist, ohutust ja turvalisust;
16. käituma hoolivalt ja lugupidavalt enda, teiste ning ümbritseva keskkonna suhtes;
17. aktsepteerima ja järgima üldtunnustatud reegleid;
18. looma tervist toetavat ja turvalist keskkonda ja olema oma käitumisega eeskujuks.

I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

- **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Läbiva teema käsitlemisega suunatakse õpilast:

1. tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
2. analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
3. arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
4. juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
5. osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
6. reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttestruktuuridesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamusi. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtmise. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

6. ÕPPEKORRALDUS, SH ÕPPE KORRALDAMISE VIISID

Õppeaastas on 175 päeva, mis jagunevad 35 õppenädalaks ning on omakorda jaotatud neljaks õppeveerandiks ja kaheks poolaastaks. PMG järgib Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt kehtestatud vaheaegade plaani. Õppeaasta kestab 1. septembrist kuni 31. augustini.

Õppekorralduse põhivorm põhikoolis on õppetund. Igapäevase koolitöö korralduse põhialus on tunniplaan, millega on määratletud tundide arv ja järjekord õppepäevas. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Kuni 2 õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita paaristunnina.

Õppekorralduse puhul lähtutakse ka Haridusvaldkonna arengukava 2021 - 2035 nüüdisaja õpikäsitluse rakendamise suunistest, et tähelepanu pöörata vaimselt ja füüsiliselt turvalise ning liikumist soodustava õppekeskkonna ja -korralduse loomisele.

I kooliastmes õpitakse aine- ja üldõpetuse kombineeritud ning II ja III kooliastmes aineõpetuseviisil.

Õppetööd rikastavate õppekäikude, ürituste, projektide, külalistundide jms ajad planeeritakse kooli sündmuste kavas.

6.1 Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti

Tunnijaotusplaanis on ainevaldkondade nädalatundide arv kooliastmeti, lisaks I kooliastmes kaheksa, II kooliastmes kümne ja III kooliastmes nelja nädalatunni kasutamine (edaspidi lisatunnid). Ainevaldkonnana mõistetakse lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained lähtuvalt PRÕKist.

PMGs pööratakse tähelepanu järgmistele ainevaldkondadele, kus rakendatakse lisatunde:

- keel ja kirjandus, kus eesti keele tundide arvu on suurendatud II kooliastmes;
- loodusained, kus tundide arvu on suurendatud I kooliastmes;
- matemaatika, kus tundide arvu on suurendatud kõikides kooliastmetes;
- võõrkeeled, kus I kooliastmes lisatund A võõrkeele ja II kooliastmes A võõrkeele ja B võõrkeele omandamisel.

Lisatunnid võimaldavad õpitulemuste kõrval vajalike meetodite kaudu pöörata täiendavat tähelepanu üld- ja valdkonnapädevuste saavutamiseks. Võõrkeelte õppimist soodustab ka väiksemate õpilasarühmade moodustamine.

	I kooliaste			II kooliaste			III kooliaste		
KEEL JA KIRJANDUS									
kohustuslikud tunnid + lisatunnid	19			15 + 2			12		
eesti keel	6	7	6	6	4	3	2	2	2
kirjandus					2	2	2	2	2
KEHALINE KASVATUS									
	8			8			6		
kehaline kasvatus	3	3	2	3	3	2	2	2	2
KUNSTIAINED									
	10,5			7			6		

kunst	1,5	2	1	1	1	1	1	1	1
muusika	2	2	2	2	1	1	1	1	1
LOODUSAINED									
	3 + 1			7			20		
bioloogia							1	2	2
füüsika								2	2
geograafia							2	1	2
keemia								2	2
loodusõpetus	1	1	2	2	3	2	2		
MATEMAATIKA									
	10 + 2			13 + 2			13 + 2		
matemaatika	4	4	4	5	5	5	5	5	5
SOTSIAALAINED									
	2			6			10		
ajalugu					1	2	2	2	2
inimeseõpetus		1	1		1	1	1	1	
ühiskonnaõpetus						1			2
TEHNOLOOGIA									
	4,5			5			5		

tööõpetus	1,5	2	1						
käsitöö, tehnoloogia, kodundus?				1	2	2	2	2	1
VÕÕRKEELED									
	3 + 1			12 + 3			18		
A inglise keel			4	4	4	3	3	3	3
B vene/soome keel						4	3	3	3
VALIKAINED lisatundide mahust									
	+ 4			+ 3			+ 2		
ettevõtlusõpetus				1	1	1	1	1	
digiõpetus	1	1	1						
male			1						
KOKKU	20	23	25	25	28	30	30	32	32

6.2 Valikõppeainete ja võõrkeelte valik

I kooliastme lisatundidega valikaine digitud toetab õpilase digioskuste arengut, kus digivahendite abil toimub lõiming teiste õppeainetega, mis tõhustab õppimist ja saadakse esmased teadmised digitaalsetest ohutudest. Aine nimetus tuleneb digivanemate üldnimetusest, mis on õpilastele ja lapsevanematele arusaadav, sh teadvustub õppe ja üldpädevuste omandamisel digipädevused. Lisaks on I kooliastmes valikaine male, et toetada abstraktset mõtlemist, ette mõtlemist ja oma võimaluste analüüsimist. Aine nimetus tuleneb malemärgust.

1. klassis on kehalise kasvatuse ainekava raames üks tund nädalas õppeainet rahvatants, mille põhialuseks on rütmiline liikumine, rahvamängud ja -tants.

II ja III kooliastmes lisatunnid ettevõtlusõpetus valikainena on kooli eripärast lähtuvalt, kus õpetamisega antakse õpilasele arusaamine ühiskonnas ja majanduses toimuvatest protsessidest.

Koolis õpitakse A-võõrkeelena inglise keelt alates 3. klassist ja B-võõrkeelena vene või soome võõrkeelt alates 6. klassist.

6.3 Koolivälise tegevuse või õppimise arvestamine

Õppija saab oma õpitee kujundada vastavalt vajadusele ja võimetele, mh õppides väiksemate moodulitena, mida saab arvestada formaalhariduse õppekavas, kui õpilane on omandanud teadmised ja oskused mitteformaalses või informaalses õppes. Samuti on igal õppijal õigus osaleda õpirändes. Kool toetab lahendusi mitteformaalõppe arvestamiseks formaalõppes, et õppekavade täitmisel saaks senisest suuremal määral arvestada mitmesugustes keskkondades, nt digikeskkonnas, koolituskeskuses, kultuuriasutuses, noortekeskuses ja -programmis, huvikoolis, spordiklubis või keskkonnahariduskeskuses õpitut. Koolivälise tegevuse või õppimise korraldus on kirjeldatud peatükis 9.8.

7. ÕPPEKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATUD

TEGEVUSED, SH ÕPPEKAVA RAKENDAMIST TOETAVAD

TEGEVUSED, ÕPPEKÄIGUD JA MUU TAOLINE

PMG õppe- ja kasvatustöö oluline osa on õppekava rakendamist toetavad tegevused, et oleks mitmekesisem õppesisu ning korraldus õppija arengu toetamiseks.

Kool soodustab õpilase osalemist sündmustel, projektides ning õpilasvõistlustel. Õpikeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud:

- tegevuste eesmärgid tulenevad õppekavadest;
- tegevusteks kasutatakse ennekõike võimalusi, mida pakub kogukond ja kohalik piirkond;
- tegevused planeeritakse juhtkonna, huvijuhi, aineõpetajate, õppetooli liikmete, õpilasesinduse poolt õppeaasta alguses või kooliaasta jooksul;

- kavandatavad tegevused kantakse enne toimumist sündmuste plaani.

Õpilase arengu toetamiseks on ainetundide kõrval olulised mitmekesised õppimisvõimalused, kus erinevate õppeainete, läbivate teemade lõimimiseks ning pädevuste kujundamiseks korraldatakse koolis järgmisi tegevusi:

- **klassisene sündmus**- õppeaasta jooksul kavandatud ühe ja/või mitme klassi ühisüritused (lektorid klassitundides, ekskursioonid, väljasõidud ja teatrikülastused);
- **temaatiline/ainealane sündmus** - on ühekordne ning kindlaks määratud ajal toimuv klassiastme, kooliastme või ülekoolliline üritus (teemapäevad, aktused, tühtpäevad, kooli sünnipäev, jm);
- **õpilasvõistlus** - koolisisene, piirkondlik või vabariiklik olümpiaad, konkurss või võistlus (ainealased võistlused, konkursid jm);
- **õppekäik/õues- või muuseumiõpe** - on õppekavaga seotud enamasti ühe koolipäeva piires toimuv sündmus. Õppekäigu eesmärgid tulenevad õppekavast ja ainekavadest. Õppekäigule minnes esitatakse avaldus kooli direktorile e-posti teel, kus tuuakse välja õppekäigu toimumisaeg, koht, õpilaste nimekiri koos saatjatega. Ennekõike kasutatakse ära võimalused, mida pakub piirkond.
- **e-õppepäev** - toimub osaliselt või täielikult digitehnoloogiliste vahendite abil kodus või koolis, et õppida aega planeerima, töötama nii iseseisvalt, kui õpetaja juhendamisel, kasutama õppimiseks elektroonilisi õppematerjale, suhtlema e-keskkonda vahendusel;
- **iseseisvaõppe päev** - toimub osaliselt või täielikult kodus või koolis või väljaspool kooli, et õppida aega planeerima, töötama nii iseseisvalt, kui õpetaja juhendamisel;
- **projekt/teemanädal** - toimub pikemaajalise kindlaksmääratud perioodi jooksul konkreetse eesmärgi elluviimiseks, kindlaksmääratud projektijuhi ning vajadusel projekti meeskonnaga (arvamusfestival, taimelaat, rahvusvahelised või koolidevahelised projektid, teadusnädal, tervisenädal, stiilinädal jm);
- **huviring** - õpilase individuaalse arengu tagamiseks loodud õppekava täitmist toetav õppering (laulukoorid jm).

8. III KOOLIASTMES LÄBIVATEST TEEMADEST LÄHTUVA VÕI ÕPPEAINEID LÕIMIVA LOOVTÖÖ TEMAATIKA VALIKU, JUHENDAMISE, TÖÖ KOOSTAMISE JA HINDAMISE KORD

Loovtöö on läbivatest teemadest lähtuv või õppeaineid lõimiv töö.

Loovtöö PMGs on kooli eripärast lähtuvalt seotud ettevõtlusõpetusega, täpsema teema valiku teevad õpilased. Kokkuleppel ja erandjuhtudel võib loovtöö teema olla uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline.

Loovtööd teevad õpilased koostöös kaasõpilastega, erandjuhtudel individuaalselt.

Loovtöö koostab ja vormistab õpilane ettevõtlusõpetuse raames minifirma 8. klassis. Minifirma äriidee sõnastamine, tegevuse kavandamine, elluviimine ning loovtöö vormistusliku ülesehituse etapid läbitakse meeskondlikult 8. klassis ettevõtlusõpetuse ainetundides. Loovtöö sooritatakse üldjuhul 8. klassis.

Loovtöö teema märgitakse lõputunnistusele.

Loovtöö täiendav korraldus ja hindamise kord on kehtestatud PIRITA MAJANDUSGÜMNAASIUMI III KOOLIASTME LOOVTÖÖ KOOSTAMISE JUHENDIS.

9. ÕPILASTE ARENGU JA ÕPPIMISE TOETAMISE JA HINDAMISE KORRALDUS

Õpilase hindamisel lähtutakse PRÕK alusel koostatud kooli õppekavaga kehtestatud õpitulemuste (teadmised ja oskused), käitumise ja hoolsuse hindamisest. Küsimustes, mis täiendavalt puudutavad hindamist, on kirjeldatud kooli hindamisjuhendis.

Hindamine aitab õpetajal toetada õppija individuaalset arengut. Käitumise ja hoolsuse hindamisega toetatakse õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Individuaalse õppekava alusel õppival õpilasel arvestatakse hindamisel individuaalses õppekavas sätestatud erisusi.

Hindamise eesmärk:

- toetada õpilase arengut – anda tagasisidet õpilase arengu kohta, innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ja edasist haridustee valikut;
- anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Õpilaste hindamisel kasutatakse:

- õpilast toetavat hindamist, s.o õppimise protsessi toetav hindamine või sõnaline tagasiside. Õppe kestel analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, antakse suulist või kirjalikku tagasisidet, mis kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi, vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut;
- protsessihinne, kus õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi hinnatakse nii õppe vältel kui ka õppeteema lõppedes;
- kokkuvõttev hindamine poolaasta- ja aastahinneteks.

I kooliastmes kasutatakse sõnalist tagasisidet õpitulemuste omandamisel ja saavutamisel, st kuidas õppijal on läinud, mis on omandatud, mis vajab kinnistamist või on omandamata, et edasist õppetööd eesmärgistada. Sõnaliselt hinnatakse ka ainealaste õpitulemuste, sotsiaalsete ja õpioskuste omandamist.

Loovtööde hindamisel kasutatakse mitteeristavat hindamist „arvestatud“ („ARV“) ja „mittearvestatud“ („MA“). Mitteeristava hindamise puhul määratakse loovtöö hindamisjuhendis tase, kus kirjeldatakse „arvestatud/ARV“ tulemus ning millest madalamal tasemel tulemus hinnatakse ebapiisavaks sõnadega „mittearvestatud/MA“. Mitteeristava hindamise puhul määratakse loovtöö hindamisjuhendis tase, kus kirjeldatakse „arvestatud/ARV“ tulemus ning millest madalamal tasemel tulemus hinnatakse ebapiisavaks sõnadega „mittearvestatud/MA“.

9.1 Tulemuse hindamine hindegaga „nõrk“, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine

Hindegaga „F“ / puudulik (0–49%) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus. Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, kui õpilane ei esita tööd hindamiseks, siis hinnatakse kirjalikku ja/või suulist vastust, praktilist tegevust või selle tulemust samuti hindegaga „F“.

Õpilasele, kelle poolaastahinne on „F“ või on hinne jäetud välja panemata, määratakse õpilasele klassijuhataja, aineõpetajate ja tugistruktuuride koostöös individuaalne järeltööde ja õpiabi ajakava või vajadusel individuaalne õppekava, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

9.2 Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord

Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.

Kui õpitulemustel põhineva töö tulemust on hinnatud õppe kestel hindegaga „F“ või „MA“, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks.

Positiivseid protsessihindeid saab parandada kokkuleppel õpetajaga. Positiivseid pool- ja aastahindeid parandada ei saa.

Järelevastamine toimub järeltööde klassis või muul kokkulepitud viisil aineõpetajaga. Järeletegemise kohustuse märke „x“ märgitakse õppeinfosüsteemi päevikusse, sh I kooliastmes sõnalise tagasiside puhul. Märge „x“ asendatakse hindegaga või I kooliastmes sõnalise tagasisidega, kui töö on tehtud. Järelevastamise puhul jääb kehtima viimasena sooritatud töö tulemus.

Kui õpilane puudub tunnist/koolist õpitulemustel põhineva töö toimumise ajal ja töö kohta on märke „x“, siis on kohustus teha töö järele 10 õppepäeva jooksul alates kooli saabumise päevast. Tähtaja jooksul tegemata jäänud töö hinnatakse hindegaga „F“.

Kui õpilane jätab kokkulepitud ajaks kodused ülesanded esitamata, tähistatakse seda märkega „L“ (tegemata kodune ülesanne) ja vajadusel lisaks „x“ (järeletegemise kohustus), mida saab parandada 10 õppepäeva jooksul.

9.3 Hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord

Hinnet või sõnalist tagasisidet võib vaidlustada õpilane, kellele hinne on pandud, või tema seaduslik esindaja. Vaidlustamisel tuleb pöörduda kõigepealt aineõpetaja poole, seejärel vajadusel õppejuhi ja/või kooli direktori poole, esitades kirjaliku taotluse koos põhjendusega kümne tööpäeva jooksul pärast hinde või sõnalise tagasiside teadasaamisest.

Hoolsuse ja käitumise hinde vaidlustamisel tuleb pöörduda kõigepealt klassijuhataja poole, seejärel vajadusel õppejuhi ja/või kooli direktori poole, esitades kirjaliku taotluse koos põhjendusega kümne tööpäeva päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist.

Kooli direktor teeb vaidlustatud hinde osas otsuse konsulteerides aineõpetajaga ja/või klassijuhatajaga ning teavitab sellest vaidlustajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

9.4 Kokkuvõtva hindamise sageduse kindlaksmääramine aasta- ja poolaastahinneteks

I kooliastmes antakse kaks korda aastas tunnistusel kokkuvõttev sõnaline hinnang läbi õppija profiili nii ainealastele kui ka sotsiaalsetele oskustele, mis on kirjeldatud ainekavades.

4. - 9. klassis toimub kokkuvõtivate hinnete koondamine poolaasta- ja aastahinneteks. Kokkuvõtavad hinded ei moodustu hinnete aritmeetilisest keskmisest. Kokkuvõtva hinde kujunemist oma aines selgitab iga aineõpetaja õppeaasta alguses.

Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud poolaastahinnete alusel enne õppeaasta lõppu. Kui õppeaasta kestel on õppeaine poolaastahinne või sõnaline tagasiside jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde väljapanekul õppeperioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „F“, “omandamata” või „MA“.

Aastahinnete või kokkuvõtivate sõnaliste hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu õppenõukogus.

9.5 Kasutatav hindedüsteem ja hinnete viie palli süsteemi teisendamise põhimõtted

II - III kooliastmes hinnatakse õpitulemusi täheliselt lähtudes 6-pallilisest skaalast:

- „suurepärane“ = **“A”** - õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, mis võimaldavad tal teadmisi ja oskusi iseseisvalt rakendada; kui kasutatakse punktiarvestust, siis 90%–100% maksimaalsest punktisummast;
- „väga hea“ = **“B”** - õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused valdavas osas ning kasutab neid oskusi ja teadmisi edasisel õppimisel; kui kasutatakse punktiarvestust, siis 80%–89% maksimaalsest punktisummast;
- „hea“ = **“C”** - õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, kuid nende iseseisval rakendamisel esineb ebatäpsusi ja puudusi; kui kasutatakse punktiarvestust, siis 70%–79% maksimaalsest punktisummast;
- „rahuldav“ = **“D”** - õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, mis võimaldavad tal oluliste raskusteta hakkama saada edasisel õppimisel; kui kasutatakse punktiarvestust, siis 60%–69% maksimaalsest punktisummast;
- „kasin“ = **“E”** - õpilane on omandanud õpitulemused, mida ta oskab kasutada juhendaja toel, kuid iseseisval kasutamisel tekib olulisi raskusi; kui kasutatakse punktiarvestust, siis 50%–59% maksimaalsest punktisummast;
- „puudulik“ = **“F”** - õpilane on omandanud õpitulemused, mis on ebapiisavad edasiseks õppimiseks; kui kasutatakse punktiarvestust, siis 0%–49% maksimaalsest punktisummast.

Täheline (6-palliline) hindamisskaala teisendatakse numbriliseks (5-palli süsteem) järgnevalt:

„A“ = „5“; „B“ ja „C“ = „4“; „D“ ja „E“ = „3“; „F“ = „2“, „1“

9.6 Kirjeldavate sõnaliste hinnangute kasutamine põhikooli I kooliastmes

I kooliastmes sõnalise hinnangu vastavus tähthindamisega:

<p>„suurepärase“: õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, mis võimaldavad tal teadmisi ja oskusi iseseisvalt rakendada (kui kasutatakse punktiarvestust, siis 90%–100% maksimaalsest punktisummast) – A;</p>	<p>Oskus omandatud</p>
<p>„väga hea“: õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused valdavas osas ning kasutab neid oskusi ja teadmisi edasisel õppimisel (kui kasutatakse punktiarvestust, siis 80%–89% maksimaalsest punktisummast) – B;</p>	
<p>„hea“: õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, kuid nende iseseisval rakendamisel esineb ebatäpsusi ja puudusi (kui kasutatakse punktiarvestust, siis 70%–79% maksimaalsest punktisummast) – C;</p>	<p>Oskus kinnistamisel</p>
<p>„rahuldav“: õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, mis võimaldavad tal oluliste raskusteta hakkama saada edasisel õppimisel (kui kasutatakse punktiarvestust, siis 60%–69% maksimaalsest punktisummast) – D;</p>	
<p>„kasin“: õpilane on omandanud õpitulemused, mida ta oskab kasutada juhendaja toel, kuid iseseisval kasutamisel tekib olulisi raskusi (kui kasutatakse punktiarvestust, siis 50%–59% maksimaalsest punktisummast) – E;</p>	
<p>„puudulik“: õpilane on omandanud õpitulemused, mis on ebapiisavad edasiseks õppimiseks (kui kasutatakse punktiarvestust, siis 0%–49% maksimaalsest punktisummast) – F.</p>	<p>Oskus omandamata</p>

9.7 Põhikooli õpilase käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmise kord

Õpetajad annavad käitumisele ja hoolsusele tagasisidet vastavalt kodukorra ja heade käitumistavade täitmisele. Õpetajad ja kooli tugispetsialistid fikseerivad kirjaliku tagasisidena elektroonilises õppeinfosüsteemis juhtumid, mis vääriavad esiletõstmist ja tunnustamist või on vastuolus kooli kodukorras õpilase käitumisele ja hoolsusele esitatud nõuetega.

Kokkuvõtvat tagasisidet hoolsuse ja käitumise kohta saab õpilane kaks korda õppeaasta jooksul skaalal eeskujulik, hea, rahuldav ja mitterahuldav. Klassijuhataja koondab aineõpetajate

hinnangud ja lisab kokkuvõttele ka õpilase tunnivälist käitumist ja hoolsust puudutavad tähelepanekud. Tulemus, vajadusel koos kommentaaridega, muutub õpilasele nähtavaks elektroonilise õppeinfosüsteemi tunnistusel poolaasta ja õppeaasta lõpus ning väljaprintitaval tunnistusel õppeaasta lõpus.

Esiletõstmist ja tunnustamist väärrib käitumine, kui õpilane peab kinni kodukorra kõikidest punktidest. On lugupidav, tähelepanelik ja abivalmis kaasinimeste suhtes. Tervitab kaaslasi, koolipersonali ja külalisi. Hoiab tunnirahu ja töötab tunnis aktiivselt. Osaleb aktiivselt ja kõiki arvestavalt kooli sündmustel ja väljaspool kooli. Käitub sööklas rahulikult ja teisi arvestavalt, järgib lauakombeid, räägib vaikselt. Käitub hoolivalt enda, kaasõpilaste ja kooli vara suhtes jne.

Esiletõstmist ja tunnustamist väärrib hoolsus, kui vajalikud õppevahendid on kaasas, k.a. spordirõivastus. Riietus on akadeemiliselt koolipäevaks sobilik. Kannab vahetusjalanõusid. Spordirõivastust kasutab ainult kehalise kasvatuse tundides. Kodused tööd on korrektselt ja tähtaegselt tehtud. Teeb tunnitööd kaasa, ei ole põhjuseta puudumisi. Jõuab tundidesse õigeaegselt jne.

9.8 Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamise korraldus

Kool võib arvestada kooli õppekava välist tegevust või õpinguid, mis arvestab enam õpilase individuaalsust ja võimekust. Sel juhul kirjeldatakse individuaalses õppekavas maht, saavutatavad õpitulemused, aeg ja toimumiskoht (huvi-, keelte-, spordi-, kõrg-, ülikool vms).

Kooli õppekava välise tegevuse või õppimise arvestamiseks esitab lapsevanem septembri jooksul direktorile kirjaliku taotluse. Taotluses on toodud koolivälise tegevuse või õpingute sisu, maht ja toimumisaeg. Taotluse rahuldamisest või mitte rahuldamisest teavitatakse lapsevanemat kirjalikult. Lapsevanem esitab kirjaliku tõendi õppe läbi viinud asutusest I ja II poolaastal lõpus. Tõendil tuuakse välja tegevuse või õppe aeg, maht ja saavutatud õpitulemused.

9.9 Täiendavale õppetööle jätmise täpsustatud kord

Poolaastahinnete (II ja III kooliastmes) ja kokkuvõtivate sõnaliste hinnangute (I kooliastmes) alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne II poolaasta lõppu.

Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tuleks välja panna aastahinne „F“ või enamus õppeaine õpitulemused kokkuvõtivate sõnaliste hinnangute alusel on „omandamata” või loovtöö „MA“. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne II poolaasta lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel õppeülesandeid, et omandada nõutavad õpitulemused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast II poolaasta lõppu.

9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi. Täiendava õppetöö raames ei muudeta protsessi ega kokkuvõtvaid hindeid, vaid täidetakse täiendava õppetöö päevikut elektroonilises õppeinfosüsteemis.

Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „F“ või kokkuvõtvate sõnaliste hinnangute alusel õpitulemused “omandamata”, ning täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ja õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või piiratud teovõimega õpilase vanema ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, millest lähtuvalt peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama. Tähtaegu ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajaks.

10. ÕPILASTE JUHENDAMISE JA HARIDUSLIKE

ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE

PÕHIMÕTTED

Õpilase juhendamise ja haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtub PMG kaasava hariduse põhimõtetest, mille kohaselt õpivad hariduslike erivajadustega õpilased üldjuhul elukohajärgses tavakoolis koos teiste omaealiste õpilastega. Kool toetab õpilaste võimetekohast arengut ja kooli töötajad on koostööpartneriks peredele ja teistele lastega töötavatele spetsialistidele.

Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis võib rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud tuge või erituge.

Haridusliku erivajadusega (edaspidi HEV) õpilane on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, puue, käitumis- ja tundeühäired, pikemaajaline õppes eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas, taotletavates õpitulemustes, kellele kokkuvõttes rakendatakse üld-, tõhustatud või erituge.

Küsimustes, mis täiendavalt puudutavad HEV õpilaste õppekorraldust, on kirjeldatud kooli tugiteenuste rakendamise korras.

HEV õppe- ja kasvatusprotsessi korraldamiseks on koolis loodud tugisüsteem, kuhu kuuluvad HEV-koordinaator, psühholoog, sotsiaalpedagoog, eripedagoog, logopeed, abiõpetaja ja kooli õde. Tugispetsialistid on koostööpartneriks õpilasele, vanemale ja õpetajale.

Õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õppekavas sõnastatud eesmärkide saavutamisel, annab kool üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutatavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialistide teenuse kättesaadavust ning vajaduse korral õpiabitundide korraldamist individuaalselt või rühmas.

Õpilase õppekavas sõnastatud eesmärkide täitmiseks ja vajalikuks toeks võib kool moodustada õpiabi-, logopeedilisi, väike-, tasemerühmi, eriklasse, korraldada individuaalõpet või koduõpet.

Eesti keelest erineva õppekeelega õpilane, kes on õppima asunud välisriigist ja kelle eesti keeles õppe kogemus on lühem kui 6 õppeaastat, pakub kool vanema nõusolekul üldise toe raames eesti keele lisatunde.

Õpilasele, kelle poolaasta hinne mõnes aines on “F” või kellele on I kooliastmes sõnalised hinnangud ühes aines enamasti “omandamata” või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, individuaalse õppekava rakendamine ainetunnis, tugiõpe, õpiabi, kohustuslik konsultatsioon või tugispetsialistide teenused), et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

HEV õpilase õpet korraldab koolis HEV-koordinaator, kes toetab ja juhendab õpetajat, tugispetsialiste HEV väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekud koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks ja/või täiendavate uuringute läbiviimiseks. Õpiabi- või tasemerühma või eriklassi vastuvõtmise otsustab direktor. Otsuse tegemisel lähtub direktor õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekust.

HEV õpilaste õppekorraldus PMGs on jaotatud III tasandiks, kus I tasandil osutatakse üldtuge, II ja III tasandil lisanduvad vajadusel tõhustatud ja eritoe meetmed.

<p>I tasand märkamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • erivajaduse märkamise; • õppetöö individualiseerimine tunnis (erinevus klassitööst); • õpetaja tunniväline konsultatsioon; • vajadusel avatakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (IAK) elektroonilises õppeinfosüsteemis.
<p>II tasand toetamisvajaduse väljaselgitamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • toetamisvajaduse väljaselgitamine kooli tugispetsialistide poolt pedagoogilis-psühholoogiline hindamine; • diagnoos etteütlus logopeedilt; • tugispetsialisti poolt koostatud käitumiskava rakendamine, analüüsimine; • õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamine; • õpilase meditsiiniline ülevaatus kooli õe poolt; • individuaalse õppekava (IÕK) rakendamine; • õpilase üleviimine vanema nõusolekul õpiabirühma eripedagoogilise või logopeedilise abi osutamiseks; • koduõppele;

	<ul style="list-style-type: none"> • andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse litsentsitud spetsialistide poolt läbi viidud standardiseeritud testide tulemustest või väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel.
III tasand koolivälise nõustamise kaasamine	<ul style="list-style-type: none"> • nõustamiskomisjoni kaasamine ja otsus õppe korraldamiseks tõhustatud või eritoe rakendamisel; • haridusasutuse välise spetsialistide ja komisjonide soovitusel; • koolivälise nõustamiskomisjoni otsuse rakendamine koolis vastavalt õpilase erivajadusele ning kooli võimalustele.

Tugisüsteem toimib võrgustikutöö põhimõttel, vajadusel kaasatakse tugisüsteemi erinevad osapooled, et leida parimad lahendused õpilaste toetamiseks. Samuti nõustab kool õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

Tugimeetme kohta käiv info ja kokkulepped edastatakse osapooltele elektroonselt või paberkanalil. Tugimeetme pikendamise või ennetähtaegsest lõpetamisest teavitatakse lapsevanemat. Tugimeede lõpeb vanema avalduse, klassi või kooli lõpetamisega.

11. KARJÄÄRIÕPPE, SH KARJÄÄRIINFO JA NÕUSTAMISE KORRALDAMINE

Põhikool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridusastmel ja elukestvaks õppeks. Õppija mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning leiab, analüüsib ja oskab sihipäraselt kasutada haridustee ning töö- ja eraeluliste valikutega seotud asjakohast informatsiooni.

Karjääri kujundamist toetavad õpetaja poolt teadlikult, eesmärgistatult ja süsteemselt planeeritud tegevused, mis muudab õpilase jaoks nähtavaks, mõistetavaks ja tähenduslikuks hariduse ja tööturu vahelised seosed. Erinevate õppeainete õppesisu ning kasutatavate meetodite kaudu saab õpilane teadlikuks oma huvidest, väärtustest, võimetest ja oskustest ning isiksuseomadustest. Eri ainete õppesisu haakub teemati otseselt karjääriõpetuse teemade ja õpitulemustega.

PMG karjääriõppe põhimõtted tuginevad “Karjääri kujundamise pädevuste mudelile”, mis on välja töötanud SA Innove Rajaleidja karjääriteenuste keskus 2016. aastal. Mudel on pädevusvaldkondadest, pädevustest, hoiakutest ja väärtustest ning õpitulemustest, mis võimaldavad nii õppijal kui seotud osapooltel karjääri kujundamiseks vajalikku arengut jälgida ja nende arendamisega teadlikult ning sihipäraselt tegeleda.

Mudel kirjeldab karjääri kujundamise pädevusi neljas tegevuspädevuse valdkonnas.

OSKUS	TEGEVUSPÄDEVUSE VALDKOND	HOIAKUD, VÄÄRTUSED
MUUTUSTEGA TOIMETULEKU OSKUS	ENESETEADLIKKUSE ARENDAMINE	<p>Pean oluliseks mõista iseennast.</p> <p>Väärtustan ennast ja teisi.</p> <p>Väärtustan enesearendamist.</p>
	VÕIMALUSTE ANALÜÜS	<p>Väärtustan valikuvabadust ja sellega kaasnevat vastutust.</p> <p>Pean oluliseks oma panust ühiskonna toimimises ja arengus.</p> <p>Pean oluliseks oma panust ühiskonna toimimises ja arengus</p>
PROBLEEMI-LAHENDAMISE OSKUS	PLANEERIMINE	<p>Mõtestan oma elu väärtused ja järgin neid.</p> <p>Pean tähtsaks elurollide tasakaalu.</p> <p>Väärtustan sihtide seadmist enda ja ühiskonna heaolu nime</p>
	TEGUTSEMINE	<p>Väärtustan õppimist, tööd ja töötegitat.</p> <p>Pean oluliseks olla ettevõtlik ja tõhus tegutseja.</p> <p>Väärtustan usaldusele tuginevat koostööd.</p>

Õppija karjääri kujundamise pädevuste arendamise õpitulemused kooliastmeti:

Eneseteadlikkuse arendamine: õppija analüüsib oma väärtusi, võimeid, huvisid, teadmisi, oskusi, kogemusi ja isiksuseomadusi, selgitab välja oma tugevad küljed, et seostada neid realistlike õppimise ja töötamise võimalustega ning on vastutustundlik ja motiveeritud ennast arendama.

<p>Eneseanalüüsi oskus</p> <p>Positiivse enesehinnagu loomise ja säilitamise oskus</p> <p>Enda motiveerimise oskus</p> <p>Õpioskus</p>		
<p>Eneseanalüüsi protsessi, komponentide, vahendite ja võimaluste tundmine.</p>		
I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
	<p>Mõistab, miks ja millistes olukordades on oluline ennast analüüsida ning tunneb lihtsaid eneseanalüüsivahendeid.</p>	<p>Teab, milles seisneb tulevikuvõimalustele suunatud eneseanalüüs ja milliseid meetodeid kasutades saab ennast tundma õppida. Teadvustab eneseanalüüsi komponente: võimeid, oskusi, teadmisi, väärtusi, hoiakuid, vajadusi, emotsioone jne.</p>
<p>Enese tundmaõppimine läbi teadliku ja eesmärgistatud eneseanalüüsi. Eneseanalüüsioskuste arendamine.</p>		
<p>Analüüsib erinevate õpi- ja mänguliste tegevuste kaudu ennast ja oma kaaslasi.</p>	<p>Analüüsides erinevaid õpiolukordi ja suhtlemist kaaslastega teadvustab oma huvid, võimed ja soovid. Mõistab, et praegune õppimine ja huvitegevus võib olla seotud edasise haridustee ja tulevase tööga.</p>	<p>Mõistab, kuidas ainealased oskused ja teadmised ning õpioskused ja ettevõtlikkust toetavad omadused mõjutavad tema haridustee jätkamise võimalusi nii praegu kui tulevikus. Analüüsib oma isiksuseomadusi, emotsioone ja käitumist ning seostab neid erinevate elurollidega, sh haridus- ja tööelus.</p>
<p>Positiivse minapildi ja enesehinnangu kujundamine ja hoidmine.</p>		
<p>Märkab ja räägib sellest, mis temal ja kaaslastel hästi välja tuleb</p>	<p>Märkab ja oskab esile tuua enda ja kaaslaste tugevusi. Oskab selgitada, miks on oluline hoida kaaslastega häid suhteid.</p>	<p>Mõistab, kuidas oma tugevuste teadvustamine toetab positiivset enesehinnangut ja eluga toimetulekut. On teadlik enda enesehinnangut mõjutavatest teguritest.</p>

<p>Elukestvas ja koostöises õppes osalemist toetavate õpioskuste arendamine ja motivatsiooni hoidmine.</p>		
<p>Saab aru, miks on vaja õppida ja tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest. Järgib koostegutsemise ja -õppimise reegleid ja mõistab, miks need on elus vajalikud.</p>	<p>Mõistab õppimise vajalikkust ja arendab oma õpioskusi. Keskendub õppeülesannete täitmisele, õpib nii üksi kui koos kaaslastega ja julgeb vajadusel abi küsida.</p>	<p>Mõistab, mida tähendab ja miks on kaasajal vajalik elukestev õppimine. Analüüsib oma õpioskusi, õpitegevust ja õpimotivatsiooni allikaid ning võtab vastutuse oma õpiharjumuste ja -hoiakute arendamisel. Analüüsib, kuidas õpi-, suhtlemis- ja koostööoskused on seotud erinevate ametitega tööturul.</p>
<p>Võimaluste analüüs: õppiija mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning leiab, analüüsib ja oskab sihipäraselt kasutada haridustee ning töö- ja eraeluliste valikutega seotud asjakohast informatsiooni.</p>		
<p>Info otsimise ja kasutamise oskus, sh digipädevus</p> <p>Võimaluste analüüsi oskus</p> <p>Kriitilise mõtlemise oskus</p> <p>Hariduse ja tööturu seostamise oskus</p>		
<p>Töömaailma muutuste, tööturu üldise olukorra ja tulevikuproгноoside ning erinevate ameti- ja kutsealade tegevuste tundmine.</p>		
<p>Mõistab töö tegemise tähtsust ning saab aru, et palk on tasu tehtud töö eest. Teab oma pereliikmete töö sisu ja väärtust ning lähiümbruses tegutsevate ettevõtete tegevusvaldkondi.</p>	<p>Teadvustab töömaailma mitmekesisust ja mõistab, miks erinevate tööde tegemiseks on vaja erinevaid isiksuseomadusi, sh võimeid ja oskusi ning erialast ettevalmistust. Saab aru, miks erinevad tööd on vajalikud ja et iga töötegija on tähtis.</p>	<p>Mõistab töömaailma üldisi arengusuundi, Eesti majanduskeskkonda, erinevaid tegevusvaldkondi ja ameteid ning ettevõtluse vorme. Teab endale huvipakkuvat töö- või kutseala valdkonna ameteid, nende tööde iseloomu, töötingimusi, nõudeid isiksuseomadustele, tervisele ja erialasele ettevalmistusele. Tunneb ära tööde ja töötajatega seotud müüte ja stereotüüpseid suhtumisi, väärtustab tööd ja töötajaid.</p>

Hariduse ja tööturu vaheliste seoste mõistmine ning õppimisvõimalustega seotud infoallikate tundmine.		
Saab aru, miks on vaja õppida ja kuidas oskused ja teadmised on seotud tööga kodus ja töö tegemisega ametis.	Mõistab, kuidas lisaks koolis õpitule ka huvitegevuse kaudu arendatud võimed, teadmised ja oskused toetavad igapäevaseid õpinguid ja on tööelus vajalikud.	Mõistab ühiskonna, hariduse ja tööturu vahelisi seoseid. Teab üleminekuvõimalusi Eesti haridussüsteemis ning leiab infot õppimisvõimaluste kohta Eestis ja väljaspool Eestit. Analüüsib, kuidas huvitegevuste ja muu koolivälise õppimise kaudu omandatu on seotud edasise õppimise ja erinevate kutseja töövaldkondadega.
Enese vajadusest tuleneva haridus- ja töömaailma info kasutamine lühi- ja pikaajalise haridustee ja tööelu kavandamiseks		
Otsib informatsiooni erinevate tööde kohta ja toob esile endale huvi pakkuvad.	Otsib ja analüüsib informatsiooni erinevate huvitegevuse võimaluste kohta ja leiab endale sobiva huvitegevuse. Otsib erinevatest allikatest informatsiooni endale huvi pakkuvate tööde ja ametite kohta.	Kasutab asjakohaseid hariduse ja tööturu infoallikaid ning analüüsib infot oma haridustee jätkamise võimaluste kohta. Põhjendab oma eelistusi haridustee jätkamisel ning kutseõppe eriala või gümnaasiumi õppesuuna valikul.
Plaani tegemine: õppija mõistab, milliste erinevate teguritega on tal vaja arvestada oma karjääri planeerides, määratleb enesekohased alternatiivsed võimalused, sõnastab eesmärgid ning langetab teadlikud otsused.		
Planeerimise ja eesmärgistamise oskus Alternatiivide määratlemise oskus Otsustamise oskus		
Karjääri disainimise ja juhtimise olemuse ja põhimõtete mõistmine ning oma eraelulisele ja tööalasele karjäärile tähenduse loomine.		
Saab aru, et muutused erinevates eluvaldkondades on pidevad ja märkab,	Mõistab erinevate elurollide vahelist seost. Saab aru, mida tähendavad inimese sisemised muutused ja erinevatest teguritest	Mõistab karjääri kujundamise põhimõtteid, eraelu ja töörollide vahelist seost ning töö- ja pereelu tasakaalus hoidmise olulisust.

<p>kuidas need mõjutavad tema enda ja lähedaste elu.</p>	<p>tingitud välised muutused ning kuidas need mõjutavad elustiili. Saab aru, et ka temale ebasoodsate muutuste korral saab inimene ise midagi ette võtta oma olukorra parandamiseks.</p>	<p>Saab aru, et oma karjääri kui elukestva arengu kujundamine omab erinevate inimeste jaoks erinevat tähendust. Mõistab, et karjääri planeerides ja kujundades kannab inimene vastutust nii iseenda kui ühiskonna ees</p>
<p>Isiksuse eelduste ja ameti-, kutse- või erialanõuete vastavuse analüüsile tuginevalt oma haridustee jätkamise ja/või töölase rakendamise alternatiivsete võimaluste määratlemine.</p>		
<p>Saab aru, et inimesed valivad kogu elu jooksul erinevate võimaluste vahel.</p>	<p>Saab aru, et inimeste valikuid mõjutavad erinevad tegurid ja alati on võimalus valida erinevate alternatiivide vahel. Saab aru, et samade eelduste puhul võivad sobida erinevad ametid ja haridusteed. Mõistab, et huvi teatud õppeainete vastu ja omandatud teadmised ja oskused võivad mõjutada alternatiive haridusteel ja tööelus.</p>	<p>Mõistab, millised tegurid mõjutavad tema valikuid ja millega on vaja arvestada otsuste langetamisel lühemas ja pikemas perspektiivis. Teab ja kasutab erinevaid otsustamise mudeleid ning endale sobivaid alternatiivide määratlemise viise. Mõistab, kuidas isikuomadused, ainealased ja muud teadmised, oskused ja hoiakud on seotud oma haridustee jätkamise konkreetsete võimalustega.</p>
<p>Üldiste sihtide seadmine ning lühi- ja/või pikaajalise tegevuskava välja töötamine oma isiklike ning haridus-, kutse- ja ametialaste eesmärkide saavutamiseks.</p>		
<p>Näeb seoseid oma igapäevaste tegevuste kavandamise, tegutsemise ja tulemuste vahel.</p>	<p>Saab aru, kuidas õppimine, huvid ja meelistegevused on seotud üldiste sihtide saavutamiseks. Seab endale õppimisega seotud eesmärgid ja oma haridustee jätkamise üldised sihid.</p>	<p>Koostab esmase ülemineku- ja karjääriplaani, arvestades erinevate tegurite mõju oma tulevikutsenaariumile ja karjääriotsustele. Valib individuaalsetele eeldustele sobiva haridustee, õppesuuna või eriala, pidades silmas alternatiivseid võimalusi. Teab, miks võib olla kasulik arutada oma tulevikuplaane kaaslastega ja pöörduda abi saamiseks karjäärispetsialisti poole.</p>
<p>Tegutsemine: õppija algatab ja viib ellu tegevusi erinevate elurollidega seotud eesmärkide saavutamiseks, positiivsete ja toimivate suhete loomiseks ja hoidmiseks ning haridusteele või tööle asumiseks ja seal püsimiseks.</p>		

<p>Ettevõtlikkus</p> <p>Mõtestatult sihipärase ja efektiivse tegutsemise oskus</p> <p>Koostöövõrgustiku loomise ja hoidmise oskus</p>		
Tööturгу reguleerivate õigusaktide ning töötamise ja tööotsimise võimaluste tundmine.		
Teab, et töötamisel on töötajal õigused, kohustused ja piirangud.	Teab, et seadused reguleerivad töötajate kohustusi, õigusi ja piiranguid, sh alaealistele lubatud töötamist. Mõistab, et seadused kaitsevad alaealise huve, lubades tal teha ea- ja jõukohast tööd tervist säästvates tingimustes.	Mõistab töösuhteid reguleerivate õigusaktide ja töölepingu tähtsust ning tunneb alaealiste töötamisega seotud nõudeid. On teadlik erinevate töödega seotud tervisenõuetest ja terviseriskidest ning oma vastutusest hoida töötades nii enda kui teiste tervist.
Kandideerimine õpingutele ja/või tööle, sh vabatahtlikuna töötamisega, vahetusõpilaseks olemisega, huvialaga seonduvalt.		
Oskab esitleda oma tugevusi.	Saab aru, et kandideerimine tähendab oma soovide ja eelduste esitlemise oskust millegagi tegelemiseks. Oskab erinevates olukordades välja tuua oma need tugevused, mis näitavad tema vastavust kandideerimise tingimustes esitatud nõuetele.	Saab aru kandideerimisprotsessi olemusest ja etappidest ning oskab võrrelda enda vastavust konkursil esitatud nõuetega. Koostab kandideerimiseks vajalikud dokumendid, tuues esile enda eeldused ja sobivuse tõendajad. Oskab kandideerimisel ennast esitleda ja käituda hea tava kohaselt.
Praktilise õpi- ja töökogemuse omandamine, vajadusel oma käitumise, harjumuste, eesmärkide ja tegevuste korrigeerimine.		
Teeb ea- ja jõukohast tööd koolis ja kodus. Tunneb rõõmu töö tegemisest ja selle tulemusest.	Teeb ea- ja jõukohast tööd kodus ja väljaspool. Analüüsib saadud kogemusi ja oskusi ning seda, kuidas ta ennast tundis kaaslastega koos tegutsedes.	Teeb ea- ja jõukohast tööd kodus ja väljaspool. Analüüsib oma töökogemust ja toob esile, mis talle selle töö juures meeldis ja mis mitte, mida õppis või enda kohta teada sai. Analüüsib isiklikku õppimise ja/või töötamise kogemust, pidades silmas eduelamusi, tööväärtusi,

		emotsioone, käitumist ning koostööoskusi.
--	--	---

Karjääri planeerimist toetavad tegevused PMG-s ainetundides:

- läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine;
- temaatilised loengud, külalisesinejad;
- karjääriinfo materjalide jagamine õpilastele;
- loovtöö;
- klassijuhatajatundides arutelud, rühmatööd, testide sooritamine, mille käigus saab õpilane infot enese kohta (kes ma olen?, millised on oskused, kogemused, hobid, tugevad/nõrgad küljed, väärtushinnangud).

Karjääriõppe lõimimine tunniväliste sündmuste ja tegevustega:

- üleriigilise infomesside külastamine;
- edasiõppimisvõimalusi pakkuvate koolide külastamine;
- õppekäigud ja tutvumine ettevõtetega.

Karjäärinõustamise protsessi kaasatakse Eesti Töötukassa spetsialistid.

12. ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS

12.1 Õpilaste ja vanemate teavitamine

Kool tagab:

- õpilastele ja vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatustegevuse, sh hindamise korralduse kohta. Koolikorraldust puudutavad dokumendid ja info on kättesaadav kooli kodulehel;
- juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Aineõpetajate konsultatsiooni ajad ja tugiteenuseid puudutav info avaldatakse kooli kodulehel õppeaasta algul;
- info tunnikirjelduste, õppeteemade, koduste tööde, vajalike õppevahendite, hindamise korralduse, õppeedukuse, puudumiste, hilinemiste jms igapäeva õppetöoga seonduva kohta on kättesaadav elektroonilises õppeinfosüsteemis;

- info õpilasele ja vanemale arengust ja toimetulekust koolis ja edasiõppimisvõimalustest arenguestlusel;
- info planeeritavate koosolekute, sündmuste, õppekäikude vms kohta e-posti teel või teatena elektroonilises õppeinfosüsteemis.

Õpilase ja vanema teavitamisel on esmased isikud klassijuhataja ja aineõpetaja. Klassijuhataja korraldab vähemalt üks kord õppeaasta jooksul klassi lastevanemate koosoleku. Õpilase arengu toetamiseks korraldab klassijuhataja temaga koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguestluse, mille põhjal lepitakse kokku õpilase edasise õppe ja arengu eesmärgi(d). Arenguestlusel osalevad õpilane, lapsevanem ja klassijuhataja.

Direktor kutsub vähemalt kord aastas kokku lastevanemate üldkoosoleku. Täiendavalt toimub lastevanematega suhtlus vanematekogus ja hoolekogus.

12.2 Õpilaste ja lastevanemate nõustamine

Õpilaste, lapsevanemate nõustamise eesmärk on õpilase võimete ja arenguvõimaluste väljaselgitamine ning õppimise või käitumisega seotud probleemide ennetamine ning lahendamine.

Tugiteenuse rakendamiseks teavitatakse vanemat kirjalikult elektroonselt sõlmides kokkuleppe või vajadusel korraldatakse ümarlaud edasiste tegevuste planeerimiseks.

Õpilaste ja vanemate nõustamine toimub:

- ainealaselt aineõpetaja, eripedagoogiga;
- õppe-, ja hariduskorralduslikult klassijuhataja, HEV-koordinaatori, õppejuhiga;
- tugiteenuste osas logopeediliselt, eripedagoogiliselt, psühholoogiliselt, sotsiaalpedagoogiliselt või meditsiiniliselt tugispetsialistiga.

13. ÕPETAJATE TÖÖ JA KOOSTÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED

13.1 Õpetaja töö planeerimine

Õpetaja osaleb kooli õppekava arendamises ning vormikohaste ainekavade koostamises ja uuendamises. Õppekava ja ainekava põhjal koostab õpetaja töökava, mis omakorda on kooskõlas tunnijaotusplaaniga. Töökava koostamine, jälgimine, muutmine kuulub aineõpetaja pädevusse, et tagada parim õpilaste teadmiste, oskuste kvaliteet. Töökava struktuuri ja vormi valik on õpetajale vaba.

Õpetaja viib kaks kord aastas läbi õpilastega tagasiside küsitluse, et saada teavet oma töö õnnestumistest ja parendustest. Õpetaja analüüsib oma tööd eneseanalüüsi vormis, mille põhjal toimub kord aastas õppetooli juhiga koostöövestlus.

Klassijuhataja töö planeerimise aluseks on õppeaasta alguses kokku lepitud õppe- ja kasvatustööd toetavate sündmuste plaan, mida täiendatakse õppeaasta jooksul.

13.2 Õpetajate koostöö planeerimine

Õpetajate koostööks toimuvad töökoosolekud ühiste eesmärkide seadmiseks õppeaasta alguses, kokkuvõtete ning ettepanekute tegemiseks õppeaasta jooksul ja lõpus. Õpetajate töökoosolekutel toimub infovahetus, kogemuste ja koolitustel saadud teadmiste jagamine, ühine planeerimine jms.

Õpetajate koostöö toetamiseks on õppeaastas kord kuus õppetoolide koosolekud, mille peateemad puudutavad õppe- ja kasvatustööd ning õppekava täitmist toetavad sündmused.

Vastavalt vajadusele koondatakse õpetajad täiendavatesse töögruppidesse, mis tegelevad kooli arendustegevusega või päevakohase õppe- ja kasvatustöö teemaga. Õpetajad teevad õppeaasta jooksul koostööd ainetevahelise lõimimise ning üldpädevuste saavutamise nimel.

Kooli pedagoogiline personal teeb koostööd õppenõukogus, mille ülesandeks on oma pädevuse piires õppe ja kasvatus korraldamine, analüüsimine ja hindamine ning kooli juhtimiseks vajalike otsuste tegemine.

Kooli töötajad jagavad teadmisi ja häid praktikaid oma tööst õppetooli koosolekutel või ülekoollistel töökoosolekutel, sisekoolitustel. Lisaks käiakse vaatlemas kolleegi tundi.

Õpetajad on kaasatud kooli arengukava loomisesse.

14. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava arendustöö on pidev protsess edasiarendamiseks ja korrigeerimiseks vastavalt muutustele ühiskonnas või seadusloomes.

Kooli direktor algatab kooli õppekava uuendamise või täiendamise õigusaktidest tulenevatest muudatustest.

Kooli õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda ka aineõpetaja, õpilasesindus, hoolekogu või koolipidaja. Selleks tuleb kooli direktorile esitada taotlus ettepanekute ja põhjendustega.

Kooli õppekava koostamise, rakendamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab direktor.

Kooli õppekava koostamises osalevad kõik koolis õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud ning vajadusel teised koolitöötajad. Kool kaasab õppekava koostamisse õpilasi, lapsevanemaid ja teiste huvirühmade esindajaid.

Kooli direktor esitab kooli õppekava täiendatud või uuendatud dokumendi arvamuse avaldamiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.